

POSUDOK NA DIZERTAČNÚ PRÁCU Bc. MgA. Terezy Hájkovej DiS. et DiS

Nepíše sa mi ľahko! Dizertačná práca Mgr. Terezy Hájkovej – „**Podmínky k herectví - srovnání situace v České republice a v Spojených státech amerických**“, sa totiž z veľkej časti zaoberá témou z aspektu žánru – *seriál/sitcom*, ktorému sa celoživotne snažím ubrániť. Je ale pravdou, že nech už sa snažím brániť akokoľvek dôsledne, tento žáner, problematika tohto žánru a problémy s ním súvisiace tu sú, a to problémy, ktoré stále naliehavjšie vstupujú do našich životov, do ich kvality, stále masívnejšie a stále a stále razantnejšie.

Z tohto aspektu som vďačný okolnosti, že sa aj vďaka tejto dizertačnej práci, ktorej najmasívnejšou vrstvou je fakt prítomnosti seriálovej a sitcomovej tvorby v našom dramatickom priestore a následne v našom živote, stretávam, a že moja pštrosia hlava musela z piesku von.

Tu rád konštatujem, že práca doktorandky T. Hájkovej je prehľadne a logicky štruktúrovaná, metodicky cieľavedome nastavená na jednotlivé tematické kapitoly, ktoré určený obsah dostatočne, miestami možno až príliš detailne analyzujú (herecké odbory, úloha hercovho agenta v USA), ale každopádne je to analýza informovaná, vďaka osobnej skúsenosti doktorandky patrične suverénna a pokiaľ môžem ja súdiť, so snahou o objektívne posúdenie faktov.

Myslím, že veľkým prínosom práce je demýtizovanie mnohých našich predstáv a nepresných informácií o americkom „hereckom sne“ a rovnaké množstvo demýtizovania „českého sna“ o ťažkom údele herca doma. Tvrdosť tohto údela doktorandka uznáva, pomenúva, nachádza príčiny a nijako situáciu herca v Čechách neidealizuje, ale na druhej strane presne upozorňuje a pomenúva fakty a okolnosti, kde je osud k hercovi v Čechách milosrdnejší, ako u kolegov v Amerike. Žiť v mylných predstavách je často zdrojom osudových chýb a nesprávnych rozhodnutí. Myslím, že táto práca, jeden z jej významov spočíva v tom, že informáciami, ktoré podáva, tieto nebezpečenstvá do značnej miery eliminuje.

Za ďalší prínos práce považujem odvahu autorky vstúpiť do osieho hniezda upleteného zo vzťahov a väzieb: seriál-reklama; sitcom – reklama; tvorba-reklama; herectvo-seriál; herectvo-sitcom; herectvo-reklama; herectvo-sebascénovanie; castingová agentúra-herce; castingová agentúra-tvorcovia a nakoniec všetky tieto i ďalšie spomínané väzby – versus divadlo. Konštatovanie v práci, že producenti seriálovej tvorby a sitcomov, chápajú celý ich

význam hlavne len ako materiál na vyplnenie priestoru medzi reklamami, pôsobí možno mierne nadnesene, pravdou však je, že je to konštatovanie absolútne adekvátne a pravdivé, konštatovanie, ktorého dôsledky sú pre našu prítomnosť fatálne.

Ak si uvedomíme, že reklamy diktujú v 90% TV staníc štruktúru a obsah 90% tých „výpni“ medzi reklamami, a že ich sleduje 90% obyvateľstva nášho TV životného priestoru - slovo fatálne je myslím na mieste. Obsah a úroveň spoločenského vedomia väčšiny spoločenských skupín, je živene v rozhodujúcej miere práve úrovňou a obsahom týchto „vložíek“. Preto si myslím, že mapovať tento priestor generálneho vplyvu na myslenie, resp. nemyslenie obyvateľstva, ako to je ambíciou tejto dizertačnej práce – je rozhodnutie veľmi užitočné a správne. Doktorandka poukazuje na dosah tejto „tvorby“, určenej robiť reklamám reklamu a na jej vplyv na najrôznejšie profesie s touto činnosťou spojené – na dramaturgiu, na castingové spoločnosti, na agentúry a agentov a v neposlednej miere na duševnú hygienu hercov a herectva. Veľmi presný a veľmi tristný citát z viacerých citácií prof. Vostrého, ktoré doktorandka v rámci svojej práce veľmi účinne použila, znie:

„Naše seriály skutočne väčšinou nevyžadujú ani tak herectví (není-li herectvím míněno propůjčení přitažlivého zjevu), ale hlavně přirozené civilní chování doplňované emocionálními výbuchy, které – bez ohledu na nějaké herectví – mohou být ostatně výsledkem momentálního hysterického přístupu k situaci.“

Pokiaľ doktorandka opustí tento (pre mňa v práci najcennejší) aspekt myšlienkovvej hodnoty a obsahu seriálovej a sitcomovej výroby – pomenúva špecifiká technickej stránky vzniku týchto produktov veľmi presne, podrobne, s veľkým talentom postrehnúť rozdielnosť okolností ich vzniku v podmienkach v ČR a v USA. Kapitoly o rešpekte, resp. o vážnosti ktorá je venovaná v USA každej profesii zúčastnenej na výrobe produktu, môžu byť inšpiračným zdrojom zamyslenia sa nad nastavenými podmienkami u nás.

Nech sa tomu akokoľvek bránim, znova však na mňa z práce najintenzívnejšie zapôsobili miesta, kde nás doktorandka Hájková vtiahne do intimity komplikovanosti reakcií tých hercov, ktorí ešte na komplexnosť svojej profesie nerezignovali a čo sa deje v psychike herca, keď producenti, tohto „vložkového“ typu seriálov, na túto ich komplexnosť a vlastne na akúkoľvek komplexnosť rezignujú, čím herca a v podstate všetkých zúčastnených na výrobe i konzumácii – teda aj diváka, chladne a vedome zbavujú druhej signálnej sústavy.

Nakoľko prítomnosť a vplyv seriálu a sitcomu onoho typu „vločky medzi reklamami“, je stále väčší, tváriť sa že nie je, alebo zase naopak sa tváriť, že je umením, situáciu nevyrieši. Vychádzajúc, resp. inšpirovaný informáciami a faktami, ktoré nám doktorandka prácou sprostredkúva, si dovoľím myslieť, že v súčasnom stave by bolo azda najvýhodnejšie tento fatálny potenciál vplyvu seriálu a sitcomu využiť na ovplyvňovanie kvality uvažovania spoločenského vedomia, a keďže spoločnosť tento zdroj informácií s takou masívnosťou prijala, pokúsiť sa do tohto „nosiča“ zdroju informácií vpašovať aj tie (informácie), získaním a osvojením si ktorých, vzniká aká taká nádej, že posunú na akú takú úroveň, aj kvalitu uvažovania ich konzumentov.

Verím, že táto práca pomôže eliminovať nebezpečenstvo pochádzajúce z faktu, že spoločenské vedomie neodhadne účelovú plytkosť „myšlienkových pochodov“ sitcomových vložíek a ich hrdinov a že tieto „pochody“, by sa tak mohli stať východnou bázou hodnotového systému, v ktorom nám je súdené absolvovať „nám vyhradený čas“.

Vychádzajúc z celkovej kvality dizertačnej práce, z jej prínosu k zvolenej téme, prácu považujem za spôsobilú pre konanie obhajoby a taktiež pre udelenie titulu „doktor“.

V Bratislave dňa 9. septembra 2016

prof. Martin Huba